

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2022 m. spalio 5 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus išplėstinė teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Danguolės Bublienės, Gražinos Davidonienės, Sigitos Rudėnaitės (kolegijos pirmininkė ir pranešėja), Donato Šemo, Egidijos Tamošiūnienės, Jūratės Varanuskaitės, Dalios Vasarienės,

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal **suitesuoto asmens Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos prie Aplinkos ministerijos** kasacinį skundą dėl Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. rugpjūčio 3 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal pareiškėjo antstolio Mareko Petrovskio pareikimą dėl sprendimo nevykdymo vykdomojoje byloje Nr. 0123/21/00242, suitesuoto asmens skolininkė V. S., išieškotoja Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija prie Aplinkos ministerijos.

Išplėstinė teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl teisės normų, reglamentuojančių privalomojo nurodymo dėl savavališkos statybos padarinių pašalinimo vykdymo terminą ir baudos už nurodymo nevykdymą skyrimą, aiškinimo ir taikymo.
2. Antstolis M. Petrovskis prašė teismo už Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos prie Aplinkos ministerijos (toliau – Inspekcija) 2018 m. sausio 8 d. privalomojo nurodymo pašalinti savavališkos statybos padarinius nevykdymą skirti skolininkei V. S. baudą iki 300 Eur už kiekvieną sprendimo nevykdymo dieną valstybės naudai, baudos dydį paskiriant teismo nuožiūra įvertinus visas bylos aplinkybes.
3. Antstolis nurodė, kad 2021 m. kovo 3 d. skolininkei įteiktą raginimą įvykdyti privalomąjį nurodymą per 10 dienų. 2021 m. kovo 23 d. patikrinimo metu antstolis nustatė, kad skolininkė nei per Inspekcijos nustatytą terminą iki 2018 m. liepos 5 d., nei per antstolio nustatytą papildomą terminą privalomojo nurodymo neįvykdė, t. y. neišardė savavališkai rekonstruoto gyvenamosios paskirties pastato (bendrabočio) priestatų. Savavališkos statybos padarinius gali pašalinti tik skolininkė.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

4. Kauno apylinkės teismas 2021 m. gegužės 31 d. nutartimi antstolio prašymą patenkino. Už Inspekcijos 2018 m. sausio 8 d. privalomojo nurodymo nevykdymą skyrė skolininkei 10 Eur baudą už kiekvieną uždelstą įvykdyti privalomąjį nurodymą dieną, skaičiuojant nuo 2020 m. gruodžio 23 d. iki privalomojo nurodymo visiškai įvykdymo.
5. Teismas rėmėsi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksu (toliau – ir **CPK**) 771 straipsnio 1, 6 dalių, Lietuvos Respublikos civilinio kodeksu (toliau – **CK**) 4.103 straipsnio 1 dalies, Lietuvos Respublikos statybos įstatymo 2 straipsnio 46 dalies, 32 straipsnio, Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatymo 14 straipsnio 6 dalies nuostatomis.
6. Teismas nustatė, kad antstolio kontoroje nuo 2021 m. kovo 2 d. yra vykdomas Inspekcijos 2018 m. sausio 8 d. privalomasis nurodymas pašalinti savavališkos statybos padarinius – išardyti savavališkai rekonstruoto gyvenamosios paskirties pastato – bendrabočio (duomenys neskelbtini): vakarinėje pastato pusėje pirmame aukšte pristatytą priestatą, kurio ilgis ~ 5,90 m, plotis ~ 2,60 m, ant jo antrame aukšte pristatytą priestatą, kurio ilgis ~ 5,90 m, plotis ~ 3,66 m; pietvakarinėje pusėje pirmame aukšte pristatytą priestatą, kurio ilgis ~ 6,70 m, plotis ~ 2,40 m, ant jo antrame aukšte pristatytą priestatą, kurio ilgis ~ 6,70 m, plotis ~ 2,40 m; rytinėje pusėje ant įėjimo stogelio antrame aukšte pristatytą priestatą, kurio ilgis ~ 6,70 m, plotis ~ 4,20 m. Nustatytas privalomojo nurodymo įvykdymo terminas – 2018 m. liepos 5 d. Kauno apylinkės teismas 2019 m. rugsėjo 24 d. sprendimu civilinėje byloje Nr. e2-182-615/2019 atmetė V. S. ir L. L. S. ieškinį dėl savavališkos statybos aktų ir privalomųjų nurodymų panaikinimo. Kauno apygardos teismas 2020 m. gruodžio 23 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. e2A-68-254/2020 paliko pirmosios instancijos teismo sprendimą nepakeistą.
7. Teismas konstatavo, kad V. S. iki teismo posėdžio nebuvo įvykdžiusi Inspekcijos 2018 m. sausio 8 d. privalomojo nurodymo. Nors V. S. antstoliui teikė informaciją, kurią nurodė ir atsiliepime į antstolio pareikimą, kad ūkiniu būdu privalomasis nurodymas yra įvykdytas, tačiau tai patvirtinančių įrodymų nepateikė, o Inspekcijos specialistas, 2021 m. kovo 23 d. atlikęs patikrinimą, nustatė, jog nurodymas neįvykdytas. Taip pat byloje nėra duomenų, kurie patvirtintų, kad V. S. per terminą privalomajam nurodymui įvykdyti ar iki teismo posėdžio šioje byloje datos (2021 m. gegužės 24 d.) arba nutarties priėmimo dienos būtų gavusi statybą leidžiantį dokumentą (Teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatymo 14 straipsnio 6 dalis). Teismas padarė išvadą, kad antstolis turėjo teisę kreiptis į teismą dėl baudos skyrimo **CPK 771 straipsnio** 6 dalies pagrindu.
8. Atsižvelgdamas į tai, kad V. S. neįvykdė privalomojo nurodymo nustatytų įpareigojimų, taip pat nepateikė duomenų, jog ėmėsi aktyvių veiksmų savavališkai statybai įteisinti, teismas paskyrė baudą.
9. Vilniaus apygardos teismas, išnagrinėjęs skolininkės atskirąjį skundą, 2021 m. rugpjūčio 3 d. nutartimi Kauno apylinkės teismo 2021 m. gegužės 31 d. nutartį panaikino ir išsprendė klausimą iš esmės – antstolio pareikimą atmetė.
10. Teismas atsižvelgė į kasacinio teismo išaiškinimus 2021 m. sausio 6 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-3-168-695/2021, 2021 m. birželio 30 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-3-204-378/2021. Teismas pažymėjo, kad skolininkė apskundė Inspekcijos 2018 m. sausio 8 d. privalomąjį nurodymą pašalinti savavališkos statybos padarinius ir Kauno apylinkės teismo 2019 m. rugsėjo 24 d. sprendimą atmeti ieškinį bei pripažinti privalomąjį nurodymą teisėtu įsiteisėjo 2020 m. gruodžio 23 d. Kauno apygardos teismui priėmus nutartį civilinėje byloje Nr. e2A-68-254/2020. Nors Kauno apygardos teismas 2020 m. gruodžio 23 d. nutartyje to nenurodė, 6 mėnesių terminas privalomajam nurodymui įvykdyti turėjo būti skaičiuojamas būtent nuo 2020 m. gruodžio 23 d. ir baigtis 2021 m. birželio 23 d. Taigi 2021 m. gegužės 24 d. pirmosios instancijos teismo posėdyje sprendžiant klausimą dėl baudos skyrimo skolininkei privalomojo nurodymo įvykdymo terminas dar nebuvo suėjęs, todėl priverstinis vykdymas nebuvo galimas. Pirmosios instancijos teismas vien dėl šios priežasties neturėjo teisinio pagrindo tenkinti antstolio pareikimą. Teismas nekonstatavo, kad, nesibaigus privalomojo nurodymo įvykdymo terminui, šis nurodymas jau buvo įvykdytas, nes skolininkė tokio teiginio nepagrindė įrodymais.
11. Teismas pažymėjo, kad pirmosios instancijos teismas nenustatė privalomojo nurodymo neįvykdymo priežasčių, apsiribojo vien cituodamas aukštesnės instancijos teismų išaiškinimus apie teismo pareigą vertinti privalomojo nurodymo nevykdymo priežastis. Taigi nenustatytos visos teisiskai reikšmingos bylos aplinkybės **CPK 771 straipsnio** nuostatomis taikyti. Tačiau, kaip nurodė teismas, nesant konstatuoto privalomojo nurodymo neįvykdymo fakto nagrinėjamai bylai aktualiu laikotarpiu, ši aplinkybė tampa nereikšminga (plačiau dėl jos nepasiskakė).

III. Kasacinio skundo teisiniai argumentai

12. Kasaciniu skundu Inspekcija prašo panaikinti Vilniaus apygardos teismo 2021 m. rugpjūčio 3 d. nutartį ir palikti galioti Kauno apylinkės teismo 2021 m. gegužės 31 d. nutartį. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:

- 12.1. Apeliacinės instancijos teismas pažeidė materialiosios teisės normas, reglamentuojančias privalomojo nurodymo – dėl savavališkos statybos padarinių pašalinimo – vykdymo terminą (Teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatymo 14 straipsnio 4, 7 dalis, statybos techninio reglamento 1.05.01:2017 „Statybą leidžiantys dokumentai. Statybos užbaigimas. Statybos sustabdymas. Savavališkos statybos padarinių šalinimas. Statybos pagal neteisėtai išduotą statybą leidžiantį dokumentą padarinių šalinimas“ (toliau – STR 1.05.01:2017) 142, 143, 147 punktus), nepagrįstai nusprendė, kad nors Kauno apygardos teismas, 2020 m. gruodžio 23 d. nutartimi palikdamas nepakeistą Kauno apylinkės teismo 2019 m. rugsėjo 24 d. sprendimą atmeti ieškinį dėl privalomojo nurodymo pripažinimo neteisėtu, to nenurodė, 6 mėnesių terminas privalomajam nurodymui įvykdyti turi būti skaičiuojamas būtent nuo Kauno apygardos teismo nutarties priėmimo dienos, t. y. 2020 m. gruodžio 23 d., ir jis turėjo baigtis 2021 m. birželio 23 d. Pagal teisinį reguliavimą privalomasis nurodymas yra ir valstybinės institucijos administracinis aktas, ir vykdomasis dokumentas (Teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatymo 2 straipsnio 2 dalis, 14 straipsnio 8 dalis, **CPK** 587 straipsnio 10 punktas). Inspekcija, vykdydama statybos valstybinę priežiūrą, vadovaujasi Teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatymo, STR 1.05.01:2017 normomis, kuriose nenustatyta, kad,

apskundus privalomąjį nurodymą, jo įvykdymo terminai sustabdomi, todėl privalomasis nurodymas, jeigu buvo skundžiamas jo teisėtumas, perduodamas vykdyti antstoliui po teismo sprendimo nepanaikinti privalomojo nurodymo įsiteisėjimo arba kai sueina teismo nustatyti papildomi privalomojo nurodymo įvykdymo terminai. Nagrinėjamu atveju Inspekcija teisine tvarka ginčytą privalomąjį nurodymą perdavė antstoliui vykdyti tik įsiteisėjus Kauno apylinkės teismo 2019 m. rugsėjo 24 d. sprendimui. Byloje pagal V. S. ir L. L. S. ieškinį dėl savavališkos statybos aktų ir privalomųjų nurodymų panaikinimo nekeltas klausimas dėl papildomo privalomojo nurodymo įvykdymo termino ir teismo sprendimu toks terminas nenustatytas, taip pat netaikytos laikinosios apsaugos priemonės dėl privalomojo nurodymo galiojimo sustabdymo, o teisės aktų nustatytais terminais (*nepasibaigus privalomojo nurodymo įvykdymo terminui*) bei tvarka dėl privalomojo nurodymo įvykdymo termino pratęsimo V. S. nei į Inspekciją, nei į teismą nesikreipė. Bylos dėl privalomojo nurodymo teisėtumo iškilimas savaime nepratęsė privalomojo nurodymo įvykdymo termino, kuris yra aiškus (2018 m. liepos 5 d.).

- 12.2. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje išaiškinta, kad Teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatyme įtvirtinta, jog apskundus privalomąjį nurodymą jo įvykdymo terminai sustabdomi; šio įstatymo 14 straipsnyje nustatyti terminai yra skirti operatyviam ir savalaikiam valstybės institucijų reagavimui užtikrinti, nustatant savavališką statybą ir šalinant jos padarinius; galima pratęsti tik nepasibaigus terminus, o kai terminas jau yra pasibaigęs, jo pratęsimo galimybė išnyksta. Teisės aktai nenustato reikalavimo atnaujinti įvykdymo terminą galimybės, todėl, pasibaigus reikalavime nustatytam terminui, prašymo pratęsti tokį terminą padavimas teismui nebetenka prasmės (2021 m. sausio 27 d. nutartis administracinėje byloje eA-765-556/2021, 2020 m. balandžio 15 d. nutartis administracinėje byloje eA-349-492/2020, 2020 m. vasario 25 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-175-822/2020, 2020 m. vasario 19 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1671-624/2020, 2018 m. sausio 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-109-261/2018 ir kt.). Taigi, suėjus privalomojo nurodymo įvykdymo terminui, šio termino įstatymu nustatyta tvarka ir terminais skolininkui nepratęsus, Inspekcija turi tiek įstatyme įtvirtintą pagrindą, tiek pareigą, kaip statybos valstybinę priežiūrą vykdančias subjektas, privalomojo nurodymo įvykdymo patikrinimo aktu konstatuoti, kad privalomasis nurodymas neįvykdytas, ir perduoti jį antstoliui priverstinai vykdyti.
- 12.3. Teismas nukrypo nuo kasacinio teismo suformuotos teisės taikymo ir aiškinimo praktikos, plačiau aiškino ir taikė 2021 m. sausio 6 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-168-695/2021. Išnagrinėjęs Inspekcijos prašymą išaiškinti 2021 m. sausio 6 d. nutartį, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2021 m. vasario 17 d. nutartyje nurodė, kad, nagrinėjant kasacinę bylą ir joje priimant galutinį procesinį sprendimą, buvo sprendžiama dėl teisės normų, reglamentuojančių privalomojo nurodymo įvykdymo terminą ir baudos už jo nevykdymą skyrimą, aiškinimo ir taikymo šioje byloje, esant teismų nustatytoms teisingam ginčo sprendimui reikšmingoms aplinkybėms, tačiau nebuvo vertinamos kitos situacijos, galinčios kilti Inspekcijai taikant Teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatymo 14 straipsnio nuostatas. Skundžiamos nutarties išvados iš esmės skiriasi nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo paminėtoje nutartyje pateiktų išaiškinimų. Kauno apylinkės teismas 2019 m. rugsėjo 24 d. sprendime, Kauno apygardos teismas 2020 m. gruodžio 23 d. nutartyje nenurėdė, kad bendrasis 6 mėnesių terminas privalomajam nurodymui įvykdyti skaičiuotinas nuo šio sprendimo įsiteisėjimo. Kasacinis teismas tik 2021 m. sausio 6 d. nutartyje išaiškino, kad teismas, išnagrinėjęs bylą ir priėmęs sprendimą atnaujinti reikalavimą dėl privalomojo nurodymo teisėtumo ar termino pratęsimo, sprendime turėtų nurodyti, jog terminas privalomajam nurodymui įvykdyti skaičiuotinas nuo šio sprendimo įsiteisėjimo. Taigi apeliacinės instancijos teismo išvada skundžiamoje nutartyje dėl privalomojo nurodymo įvykdymo termino padaryta ne tik nukrypstant nuo kasacinio teismo praktikos, bet ir prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintam teisingumo principui, nesuderinama su teisinio tikrumo, apibrėžtumo principais, pažeidžia [CK](#) 4.103 straipsnio 1 dalį, sudaro galimybę V. S. piktnaudžiauti teise, toliau vilkinti privalomojo nurodymo įvykdymą bei išvengti privalomojo nurodymo nevykdymo pasekmių ([CPK](#) 771 straipsnio 6 dalis).
- 12.4. Teismas pažeidė nepiginio pobūdžio vykdomųjų dokumentų priverstinio įvykdymo priemonių taikymo tvarką reglamentuojančias proceso teisės normas, nusprenddamas, kad, 2021 m. gegužės 24 d. teismo posėdyje sprendžiant klausimą dėl baudos skyrimo skolininkei už privalomojo nurodymo neįvykdymą nagrinėjamoje byloje, jo įvykdymo terminas dar nebuvo suėjęs, todėl priverstinis įvykdymas nebuvo galimas ir pirmosios instancijos teismas vien dėl šios priežasties neturėjo teisinio pagrindo tenkinti antstolio pareiškimą, tačiau baudą skolininkei už privalomojo nurodymo neįvykdymą paskyrė nepasibaigus terminui privalomajam nurodymui įvykdyti. Inspekcijos įsitikinimu, teismas nepagrįstai vertino, kad privalomasis nurodymas antstoliui buvo perduotas vykdyti priverstinai per anksti, ir nustatė, kad pirmosios instancijos teismas pažeidė proceso teisės normas ([CPK](#) 771 straipsnio 6 dalis). Inspekcija, kaip viešojo administravimo subjektas, vadovaudamasi Teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatymo 14 straipsnio 7 dalimi, STR 1.05.01:2017 147 punktu, Privalomųjų nurodymų ir teismo sprendimų priverstinio įvykdymo organizavimo tvarkos aprašo 29 bei 30 punktais, privalomąjį nurodymą, kuriuo V. S. buvo įpareigota iki 2018 m. liepos 5 d. atlikti nurodytus veiksmus, turėjo pagrindą 2021 m. vasario 26 d. raštu perduoti antstoliui vykdyti priverstinai. Buvo pažeistos [CPK](#) 3 straipsnio 1 dalies nuostatos.

Išplėstinė teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos privalomojo nurodymo dėl savavališkos statybos padarinių pašalinimo taikymo ir įvykdymo termino skaičiavimo, privalomąjį nurodymą apskundus teismui

13. Šioje byloje kilo teisės klausimai, kaip turi būti skaičiuojamas Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos privalomojo nurodymo dėl savavališkos statybos padarinių pašalinimo įvykdymo terminas, privalomąjį nurodymą apskundus teismui, ir kaip privalomojo nurodymo įvykdymui turi būti taikomos bendrosios [CPK](#) nuostatos dėl įvykdymo proceso.
14. Nagrinėjamo ginčo kontekste išplėstinė teisėjų kolegija visų pirma pažymi, kad Lietuvos Respublikos teismų sistema, be kita ko, grindžiama bendrosios kompetencijos ir specializuotų teismų jurisdikcijos atskyrimo – rūšinio teisingumo principu. Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 12 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta, kad Lietuvos Respublikos viešųjų teismų sistema sudaro bendrosios kompetencijos ir specializuoti teismai. Bendrosios kompetencijos teismai nagrinėja civilines, baudžiamąsias ir administracinių nusizengimų bylas; bendrosios kompetencijos teismas, nagrinėdamas civilinę bylą, kartu gali nuspręsti ir dėl individualaus administracinio akto teisėtumo (Teismų įstatymo 12 straipsnio 3 dalis); administracinės bylos priskiriamos nagrinėti pagal Konstituciją įsteigtiems specializuotiems – administraciniams teismams (Konstitucijos 111 straipsnis, Teismų įstatymo 12 straipsnio 4 dalis). Bylos rūšinį teisingumą bendrosios kompetencijos ar administracinių teismų lemia teisinio santykio, iš kurio kilo ginčas, pobūdis. Kai teisinis santykis yra mišrus, bylos rūšinis teisingumas priklauso nuo to, koks teisinis santykis (civilinis ar administracinis) byloje vyrauja (Teismų įstatymo 3 dalis).
15. Vienodą bendrosios kompetencijos teismų praktiką aiškinant ir taikant įstatymus ir kitus teisės aktus formuoja Lietuvos Aukščiausiasis Teismas; į Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartyse esančius įstatymų ir kitų teisės aktų taikymo išaiškinimus atsivėlgia valstybės ir kitos institucijos, taip pat kiti asmenys, taikydami tuos pačius įstatymus ir kitus teisės aktus (Teismų įstatymo 23 straipsnio 1, 2 dalys).
16. Vienodą administracinių teismų praktiką aiškinant ir taikant įstatymus ir kitus teisės aktus formuoja Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas; į Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo sprendimuose ir nutartyse esančius įstatymų ir kitų teisės aktų taikymo išaiškinimus atsivėlgia valstybės ir kitos institucijos, taip pat kiti asmenys, taikydami tuos pačius įstatymus ir kitus teisės aktus (Teismų įstatymo 31 straipsnio 2, 3 dalys).
17. Aptartas teisinis reglamentavimas (žr. šios nutarties 14–16 punktus), be kita ko, suponuoja, kad bendrosios ir specialiosios kompetencijos teismų jurisdikcijos atskyrimo (rūšinio teisingumo) principas nėra absoliutus – taikant vyraujančio teisinio santykio doktriną tas pats teisinis ginčas vienu atveju gali būti nagrinėjamas bendrosios kompetencijos, kitu atveju – administracinio teismo, todėl iškyla bendrosios kompetencijos ir administracinių teismų praktikos suderinamumo poreikis.
18. Oficialiojoje konstitucinėje doktrinoje pabrėžiama, kad jurisprudencijos tęstinumas – iš Konstitucijoje įtvirtintų teisinės valstybės, teisingumo, asmenų lygybės teismui principų kylantis imperatyvas; pagal konstitucinę maksimą tokios pat (analogiškos) bylos turi būti sprendžiamos taip pat, ne sukuriant naujus teismo precedentes, konkuruojančius su esamais, bet paisant jau įtvirtintų. Nuo esamų precedentų gali būti nukrypstant ir nauji precedentai gali būti kuriami tik tada, kai tai yra neišvengiamai, objektyviai būtina, konstituciškai pagrįdžiama ir pateisinama, tik deramai ir racionaliai) argumentuojant (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2001 m. liepos 12 d., 2003 m. gegužės 30 d. nutarimai, 2004 m. vasario 13 d. sprendimas, 2006 m. kovo 28 d. nutarimas).
19. Išplėstinės teisėjų kolegijos vertinimu, iš oficialiosios konstitucinės doktrinos mosekliai išplaukia ir tai, kad konstitucinė maksima, pagal kurią tokios pat (analogiškos) bylos turi būti sprendžiamos taip pat, taikytina ir sprendžiant bendrosios kompetencijos ir administracinių teismų praktikos suderinamumo problemą. Konstitucijoje įtvirtintų teisinės valstybės, teisingumo, asmenų lygybės teismui principų neatitiktų tokia situacija, kai bendrosios kompetencijos ir administraciniai teismai tokias pat (analogiškas) teisinius ginčus spręstų skirtingai.
20. Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos privalomasis nurodymas dėl savavališkos statybos padarinių pašalinimo – tai valstybinės institucijos vykdamas įstatymu priskirtas viešojo administravimo funkcijas priimančias individualias teisės aktas; pagal Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau – ABTĮ) 17 straipsnio 1 dalies 1 punkte įtvirtintą bendrą teisingumo taisyklę ginčai dėl valstybinio administravimo subjekto priimtų teisės aktų ir veiksmų (neveikimų) teisėtumo, taip pat dėl šių subjektų veiksmų (neveikimų) atlikti jų kompetencijai priskirtus veiksmus teisingai administraciniams teismams. Tačiau, kaip minėta, pagal galiojantį teisinį reglamentavimą teismų praktikoje galimos situacijos, kai administracinio akto teisėtumo klausimą nagrinėja bendrosios kompetencijos teismas (žr. šios nutarties 14 punktą).
21. Šiame kontekste pažymėtina, kad privalomasis nurodymas nėra vien teritorijų planavimo ir statybos priežiūros teisinio reglamentavimo institutas; privalomasis nurodymas, kaip valstybinio administravimo subjekto įpareigojamas asmeniui arba ūkio subjektui per tam tikrą terminą įgyvendinti tam tikrą sritį reglamentuojančių įstatymų ar kitų teisės aktų reikalavimus arba intis priemonių, kad įstatymų ir kitų teisės aktų pažeidimų arba žalos būtų išvengta ar ji sumažinta, arba likviduoti dėl įstatymų ar kitų teisės aktų pažeidimo atsiradusias pasekmes, taikomas teritorijų planavimo ir aplinkos apsaugos, finansų rinkų priežiūros, energetikos ir ryšių reguliavimo bei kitose viešosios teisės srityse. Pagrindiniai privalomojo nurodymo, kaip administracinio akto rūšies, privalumai (veiksmingumas) yra siejami su keliais pagrindiniais jų bruožais: greitumu – privalomąjį nurodymą taikomi nedelsiant ir neužkertama kelio administracinės kontrolės (prižiūros) tikslų siekti griežtesnėmis priemonėmis; paprastumu – pažeidėjui suteikiant galimybę pačiam imtis reikalingų veiksmų (iki tam tikro laiko nereikalingas valstybės prievartos mechanizmo taikymas).
22. Viešojoje teisėje egzistuoja skirtingi administracinių aktų taikymo stabdymo reglamentavimo modeliai, susiję su šių aktų ginčijimu įstatymu nustatyta tvarka: 1) įstatyme aiškiai įtvirtinama, kad administracinio akto apskundimas nesustabdo jo taikymo (pvz., Lietuvos Respublikos Lietuvos banko įstatymo 43^{is} straipsnis); 2) įstatyme aiškiai įtvirtinama, kad administracinio akto apskundimas nesustabdo jo taikymo, jei teismas nenusprendžia kitaip (pvz., Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 26 straipsnio 5 dalis, 33 straipsnio 3 dalis); 3) įstatyme įtvirtinama, kad teisme apskustas administracinis aktas taikomas nuo teismo sprendimo, kuriuo atmetas skundas, įsiteisėjimo dienos (pvz., Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo 42 straipsnio 1 dalis); 4) įstatyme įtvirtinama, kad skundo padavimas teismui sustabdo tam tikrą ekonominį sankcijų taikymą (pvz., Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymo 41 straipsnio 2 dalis); 5) įstatyme įtvirtinama, kad administracinis aktas yra skundžiamas ABTĮ nustatyta tvarka, tačiau nėra jokių nuostatų, susijusių su tokio akto taikymu teisinio proceso metu (pvz., Lietuvos Respublikos asmenų duomenų apsaugos įstatymo 31 straipsnis).

23. Administracinių teismų praktikoje laikomasi bendros pozicijos, kad kai administracinis aktas yra skundžiamas ABTĮ nustatyta tvarka, tačiau nėra jokių nuostatų, susijusių su tokio akto taikymo teisminio proceso metu, tokio administracinio akto taikymas jį apskundus teismui savaime nestabdomas, tačiau taikant reikalavimų užtikrinimo priemones iš esmės galima pasiekti tu pačių tikslų, kaip ir suregulavus administracinio akto taikymo klausimus specialiuosiose įstatymuose. Pagal ABTĮ 70 straipsnio 3 dalies 3 punktą, reikalavimų užtikrinimo priemonės gali būti ginčijamo individualaus teisės akto, taip pat ir suteikiančio kitam asmeniui (ne pareiškėjui) subjektnes teises, galiojimo laikinas sustabdymas (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2020 m. gruodžio 2 d. nutarties administracinėje byloje [Nr. eA-834-492/2020](#) 29 punktą).
24. Pagal Teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatymo 2 straipsnio 2 dalyje įtvirtintą sąvokos apibrėžimą privalomasis nurodymas – tai teritorijų planavimo valstybinę priežiūrą ar statybos valstybinę priežiūrą atliekančios institucijos ar pareigūno įpareigojimas viešojo administravimo subjektui, kitam juridiniam asmeniui ar jo padalinii, kitai juridinio asmens statuso neturinčiai organizacijai ar jos padalinii, fiziniam asmeniui per nustatytą terminą pateikti dokumentus, informaciją, pašalinti teritorijų planavimą ar statybą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimus, panaikinti ar pakeisti neteisėtai priimtą administracinį sprendimą, atlikti kitus šiame įstatyme nurodytus veiksmus.
25. Teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatymo 14 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad privalomieji nurodymai turi būti įvykdyti per 6 mėnesius arba išimtiniais atvejais per Inspekcijos nurodytą trumpesnį terminą, jeigu nustatoma, kad savavališka statyba šiuo metu pažeidžia trečiųjų asmenų teises ir iš esmės suvaržė jų galimybes tinkamai naudotis juo turimu nekilnojamojo turto. Inspekcija ši terminą, jeigu yra svarbių priežasčių, asmens rašytiniu prašymu gali viena karta pratęsti 3 mėnesiams. Svarbiomis priežastimis laikomos priemonės, susijusios su procedūromis (atliekamos siekiant įteisinti savavališką statybą pagal šio straipsnio 5 dalies nuostatas – projektnės dokumentacijos pakeitimą ir kitu savavališką statybą įteisinti reikalingu dokumentu gavimo ar jo patikslinimo, papildymo ir pan.), kurių trūkmei asmuo negali daryti įtakos. Dėl privalomojo nurodymo įvykdymo termino pratęsimo ilgesniam laikotarpiui ar dėl atsisakymo jį pratęsti asmuo gali kreiptis į teismą.
26. Nagrinėjamo ginčo kontekste pabrėžtina, kad Teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatymo 14 straipsnyje tiesiogiai nenustatyta, kokią įtaką privalomojo nurodymo dėl savavališkos statybos padarinių pašalinimo įvykdymo termino eigai turi privalomojo nurodymo teisėtumo ginčijimas teisme, tačiau šio straipsnio 6, 7 dalyse nustatyta, kad privalomasis nurodymas nėra perduodamas antstoliui priverstiniam įvykdymui, kai iškelta byla dėl jo teisėtumo arba termino pratęsimo, – jeigu asmuo per nustatytą privalomojo nurodymo įvykdymo terminą jo neįvykdo arba negauna statybą leidžiančio dokumento, suėjus privalomojo nurodymo įvykdymo terminui Inspekcija privalomąjį nurodymą perduoda priverstinai įvykdyti antstoliui, išskyrus atvejus, kai iškelta byla dėl privalomojo nurodymo teisėtumo arba privalomojo nurodymo įvykdymo termino pratęsimo; tokiais atvejais privalomasis nurodymas, jeigu buvo skundžiamas jo teisėtumas, perduodamas įvykdyti antstoliui po teismo sprendimo nepanaikinti privalomojo nurodymo įsiteisėjimo arba kai sueina teismo nustatyti papildomi privalomojo nurodymo įvykdymo terminai ar įsiteisėja teismo sprendimas dėl privalomojo nurodymo termino nepratęsimo.
27. Išplėstinė teisėjų kolegija atkreipia dėmesį, kad Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika dėl Teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatymo 14 straipsnio taikymo yra nusistovėjusi ir nuosekli, joje išaiškinta, jog pagal Teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatyme įtvirtintą reglamentavimą nenustatyta, kad, apskundus privalomąjį nurodymą, jo įvykdymo terminai sustabdomi (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2021 m. sausio 27 d. nutarties administracinėje byloje Nr. eA-765-556/2020 42 punktą). Teisės aktai nenustato privalomojo nurodymo įvykdymo termino ataujinimo galimybes, todėl asmuo turi teisę kreiptis į teismą su prašymu pratęsti privalomojo nurodymo įvykdymo terminą, tačiau tik iki nurodyto įvykdymo termino pabaigos (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2020 m. balandžio 15 d. nutarties administracinėje byloje Nr. eA-349-492/2020 29 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką; 2021 m. rugsėjo 29 d. nutarties administracinėje byloje [Nr. eA-2103-602/2021](#) 25 punktą, 27 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką; 2022 m. birželio 1 d. nutarties administracinėje byloje Nr. eA-181-822/2022 40 punktą, 43 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką). Tačiau sprendimas nepažeisti privalomojo nurodymo pašalinti savavališkos statybos padarinius įvykdymo termino pats savaime niekaip nepašalina asmens teisės ginčyti tokį privalomąjį nurodymą, kaip administracinį sprendimą, teisme. Be to, asmuo, ginčydamas privalomąjį nurodymą pašalinti savavališkos statybos padarinius teisme, turi teisę pasinaudoti reikalavimų užtikrinimo priemonių institutu, įtvirtintu ABTĮ 70 straipsnyje, – pavyzdžiui, prašyti teismo sustabdyti privalomojo nurodymo galiojimą (ABTĮ 70 straipsnio 3 dalies 3 punktas). Būtent reikalavimų užtikrinimo priemonių institutu, jei tam yra nustatyti pagrindai, taikymas apsaugo pareiškėjo teisę į teisminę gynybą ginčijant administracinį sprendimą, t. y. kad, net teismui tenkinus pareiškėjo reikalavimus, jam nebūtų padaryta neatitamos ar sunkiai atitamos žala (ABTĮ 70 straipsnio 1 dalis) (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2020 m. gruodžio 2 d. nutarties administracinėje byloje [Nr. eA-834-492/2020](#) 29 punktą).
28. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. sausio 6 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-3-168-695/2021 pateiktas kitoks, nei nusistovėjęs administracinių teismų praktikoje, Teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatymo 14 straipsnio nuostatų aiškinimas dėl privalomojo nurodymo taikymo jį apskundus teismui. Pagal jį, atsižvelgiant į tai, jog, pagal Teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatymo 14 straipsnio 6, 7 dalių nuostatas, kilus ginčui dėl privalomojo nurodymo teisėtumo šio ginčo nagrinėjimo metu privalomasis nurodymas nėra priverstinai vykdomas (perduodamas antstoliui), nėra pagrindo teigti, kad šiuo laikotarpiu privalomasis nurodymas iš viso turėtų būti vykdomas. Dėl to Teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatymo 14 straipsnio 6, 7 dalių nuostata, kad privalomasis nurodymas, jeigu buvo skundžiamas jo teisėtumas, perduodamas įvykdyti antstoliui po teismo sprendimo nepanaikinti privalomojo nurodymo įsiteisėjimo arba kai įsiteisėja teismo sprendimas dėl privalomojo nurodymo termino nepratęsimo, aiškintina taip, jog, įsiteisėjus atitinkamam teismo sprendimui, pradedamas skaičiuoti konkrečių atvejų nurodytas (bendrasis 6 mėnesių ar sutrumpintas) privalomojo nurodymo įvykdymo terminas. Teismas, išnagrinėjęs bylą ir priėmęs sprendimą atmesti reikalavimą dėl privalomojo nurodymo teisėtumo ar termino pratęsimo, sprendime turėtų nurodyti, kad terminas privalomajam nurodymui įvykdyti skaičiuotinas nuo šio sprendimo įsiteisėjimo (žr. nurodytos nutarties 31 punktą).
29. *Pirmiau aptartų įstatymų reglamentavimo, oficialiosios konstitucinės doktrinos ir teismų praktikos nuostatų kontekste išplėstinė teisėjų kolegija konstatuoja, kad Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. sausio 6 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-3-168-695/2021 pateiktas Teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatymo 14 straipsnio nuostatų dėl privalomojo nurodymo taikymo jį apskundus teismui aiškinimas neatitinka susiformavusios administracinių teismų praktikos tuo pačiu klausimu, šis išsiskyrimas teismų praktikoje nėra objektyviai pagrįstas, neatitinka konstitucinės maksimos, kad tokios pačios bylos turi būti sprendžiamos analogiškai, todėl pradėtas formuoti bendrosios kompetencijos teismų precedentas keistinas.*
30. Išplėstinė teisėjų kolegija pažymi, kad nagrinėjant ginčą dėl privalomojo nurodymo dėl savavališkos statybos padarinių šalinimo bendrosios kompetencijos teisme, siekiant išvengti neatitamos ar sunkiai atitamos žalos suinteresuotam asmeniui, gali būti taikomas [CPK](#) reglamentuojamas laikinųjų apsaugos priemonių institutas. [CPK 145 straipsnio](#) 1 dalies 13 punkte nustatyta, kad, be nurodytųjų šiame straipsnyje, laikinosios apsaugos priemonės gali būti kitos įstatymuose nustatytos ar teismo pritaikytos priemonės, kurių nesėdimus teismo sprendimo įvykdymas gali pasunkėti ar pasidaryti nebeįmanomas. Pagal ABTĮ 70 straipsnio 3 dalies 3 punktą, minėta, reikalavimų užtikrinimo priemonės gali būti ginčijamo individualaus teisės akto, taip pat ir suteikiančio kitam asmeniui (ne pareiškėjui) subjektnes teises, galiojimo laikinas sustabdymas. Taigi, ginčą dėl privalomojo nurodymo nagrinėjantis bendrosios kompetencijos teismas gali sustabdyti jo galiojimą.
31. *Išplėstinė teisėjų kolegija išaiškina, kad Teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatymo 14 straipsnio nuostatos turi būti aiškinamos taip, kad privalomąjį nurodymą dėl savavališkos statybos padarinių šalinimo apskundus teismui jo galiojimas ir taikymas savaime nėra sustabdomas; bylą nagrinėjantis teismas turi teisę sustabdyti apskųsto privalomojo nurodymo galiojimą, taikydamas [CPK](#) laikinųjų apsaugos priemonių institutą. Jeigu teismas sustabdo privalomojo nurodymo galiojimą, sustabdomas ir jame nurodyto įvykdymo termino skaičiavimas; įsiteisėjus teismo sprendimui nepanaikinti privalomojo nurodymo, jo įvykdymo termino skaičiavimas tęsiasi toliau. Jeigu privalomojo nurodymo galiojimas nesustabdomas taikant laikinąsias apsaugos priemones, jo savanoriško įvykdymo terminas laikomas pasibaigusiu po teismo sprendimo nepanaikinti privalomojo nurodymo įsiteisėjimo arba kai sueina teismo nustatyti papildomi privalomojo nurodymo įvykdymo terminai ar įsiteisėja teismo sprendimas nepažeisti privalomojo nurodymo termino.*

Dėl privalomojo nurodymo priverstinio įvykdymo

32. Privalomieji nurodymai dėl statybos patikrinimo metu nustatytų pažeidimų pašalinimo, statybos sustabdymo, savavališkos statybos padarinių pašalinimo yra vykdomieji dokumentai, vykdomi [CPK](#) nustatyta tvarka (Teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatymo 11 straipsnio 10 dalis, 13 straipsnio 6 dalis, 14 straipsnio 8 dalis).
33. Jeigu neįvykdytas privalomasis nurodymas, kuris pagal Teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatymą yra vykdomasis dokumentas, taikomos [CPK](#) 771 straipsnyje nustatytos priverstinio įvykdymo priemonės – antstolis apie tai surašo Sprendimų įvykdymo instrukcijoje nustatytos formos aktą ir, jeigu privalomajame nurodyme nenurodytos jo neįvykdymo pasekmės, surašytą aktą perduoda antstolio kontoros buveinės vietos apylinkės teismui ([CPK](#) 771 straipsnio 4 dalis), o šis privalomojo nurodymo neįvykdymo klausimą sprendžia šio straipsnio 6 dalyje nustatyta tvarka – privalomojo nurodymo neįvykdymo klausimas išsprendžiamas teismo posėdyje. Apie teismo posėdžio laiką ir vietą pranešama išieškotojui ir skolininkui, tačiau jų neatvykimas nekelia išnagrinėti klausimą, kodėl neįvykdytas privalomasis nurodymas. Teismas, nustatęs, kad skolininkas privalomojo nurodymo neįvykdyė, gali jam skirti iki trijų šimtų eurų baudą už kiekvieną uždelstą įvykdyti sprendimą arba privalomąjį nurodymą dieną išieškotojo naudai. Taigi už privalomojo nurodymo neįvykdymą skolininkui teismo nutartimi gali būti skiriama bauda. Teismo nutartis skirti skolininkui baudą priimama išnagrinėjus privalomojo nurodymo neįvykdymo aplinkybes ir priežastis (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. birželio 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-204-378/2021, 11 punktas).
34. [CPK](#) 771 straipsnyje reglamentuojamos ne tik privalomųjų nurodymų, bet ir sprendimų, įpareigojančių skolininką atlikti arba nutraukti tam tikrus veiksmus, nesusijusių su turto ar lėšų perdavimu, neįvykdymo pasekmės. Dėl to nagrinėjant atvejį reikšmingi kasacinio teismo išaiškinimai, pateikti taikant nurodytą teisės normą civilinėje byloje dėl baudos už sprendimo įpareigoti skolininką atlikti tam tikrus veiksmus neįvykdymą. Pasisakydamas dėl [CPK](#) 771 straipsnio 6 dalyje nustatyta tvarka priimanos teismo nutarties taikyti skolininkui sprendimo neįvykdymo pasekmės kasacinis teismas yra nurodęs, kad priimančią tokią nutartį išnagrinėjamos aplinkybės, ar sprendimas (ne)įvykdytas, taip pat patikrinama, ar nėra aplinkybių, kurios sudarytų pagrindą atleisti skolininką nuo paskirtos baudos ar kitokių neįvykdymo pasekmių taikymo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. lapkričio 4 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-315-684/2019](#), 33 punktas).
35. Minėta (žr. šios nutarties 26 punktą), kad, pagal Teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatymo nuostatas, tuo atveju, jeigu asmuo per nustatytą privalomojo nurodymo įvykdymo terminą privalomojo nurodymo dėl savavališkos statybos padarinių pašalinimo neįvykdo arba negauna statybą leidžiančio dokumento, Inspekcija privalomąjį nurodymą perduoda priverstinai įvykdyti antstoliui, išskyrus atvejus, kai iškelta byla dėl privalomojo nurodymo teisėtumo arba privalomojo nurodymo įvykdymo termino pratęsimo. Tokiais atvejais privalomasis nurodymas, jeigu buvo skundžiamas jo teisėtumas, perduodamas įvykdyti antstoliui po teismo sprendimo nepanaikinti privalomojo nurodymo įsiteisėjimo arba kai sueina teismo nustatyti papildomi privalomojo nurodymo įvykdymo terminai ar įsiteisėja teismo sprendimas dėl privalomojo nurodymo termino nepratęsimo (žr. nurodyto įstatymo 14 straipsnio 7 dalį).
36. Remiantis Privalomųjų nurodymų ir teismo sprendimų priverstinio įvykdymo organizavimo tvarkos aprašo, patvirtinto Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos prie Aplinkos ministerijos viršininko 2016 m. gruodžio 22 d. įsakymu Nr. IV-175, nuostatomis, privalomojo nurodymo priverstinis įvykdymas inicijuojamas patikrinus, ar privalomasis nurodymas įvykdytas ir surašius patikrinimo aktą. Nustačius, kad privalomasis nurodymas neįvykdytas, vadovaujantis Sprendimų įvykdymo instrukcijoje nustatyta vykdomojo dokumento pateikimo įvykdyti tvarka, jis pateikiamas pasirinktam antstoliui, kurio veiklos teritorijoje yra statyba, išskyrus atvejus, kai yra teisiinių kliūčių tai padaryti (pavyzdžiui, pritaikytos laikinosios apsaugos priemonės), taip pat kai nėra pasibaigęs Inspekcijos sprendimo dėl privalomojo nurodymo termino nepratęsimo, privalomojo nurodymo teisėtumo apskundimo terminas, gauta informacija apie iškeltą bylą dėl privalomojo nurodymo teisėtumo arba privalomojo nurodymo įvykdymo termino pratęsimo. Atitinkami veiksmai atliekami išnykus faktinėms aplinkybėms, kurios sudaro kliūtis priverstiniam įvykdymui (Aprašo redakcijos, patvirtintos 2022 m. birželio 17 d. Nr. IV-93 įsakymu ir galiojančios nuo 2022 m. rugsėjo 1 d., 30–31 punktai; ankstesnės redakcijos 29, 30 punktai).
37. Sprendimų įvykdymo instrukcijos (patvirtintos teisingumo ministro 2005 m. spalio 27 d. įsakymu Nr. IR-352) 47 punkte nustatyta, kad antstolis surašo sprendimų, įpareigojančių skolininką atlikti arba nutraukti tam tikrus veiksmus, neįvykdymo aktą ir kreipiasi į teismą [CPK](#) 771 straipsnyje nustatyta tvarka, kai vykdamas nepilnį pobūdžio teismo sprendimus, susijusius su uždraudimu įvykdyti tam tikrą veiklą arba įpareigojimu atlikti tam tikrus veiksmus, nesusijusius su turto ar lėšų perdavimu, skolininkas per teismo sprendimą arba antstolio raginimą nustatytą terminą sprendimo neįvykdo.
38. Nagrinėjamoje byloje nustatyta, kad pareiškimą dėl privalomojo nurodymo neįvykdymo teismui pateikęs antstolis 2021 m. kovo 3 d. įteikė suinteresuotam asmeniui – skolininkei raginimą įvykdyti privalomąjį nurodymą per dešimt dienų, 2021 m. kovo 23 d. nustatė, kad jis neįvykdytas, ir kreipėsi į teismą [CPK 771 straipsnio](#) 6 dalies pagrindu.
39. [CPK](#) 655 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad raginimas įvykdyti sprendimą yra dokumentas, kuriuo antstolis praneša skolininkui apie tai, kad yra pateiktas įvykdyti vykdomasis dokumentas ir kad, jeigu šiame dokumente nurodyti veiksmai per antstolio nustatytą terminą nebus įvykdyti, bus pradėta priverstinio įvykdymo procedūra. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad taip skolininkas yra informuojamas apie pradėtą įvykdymo procesą, kartu suteikiant jam galimybę per nustatytą terminą įvykdyti reikalavimą ir išvengti priverstinio įvykdymo priemonių bei jų lemiamų papildomų išlaidų. Šios normos reikalavimų įvykdymas yra viena iš skolininko teisių ir teisėtų interesų garantijos formų, nes skolininkui, nors ir žinant, kad dėl jo yra priimtas sprendimas, turintis įpareigojamojo ar draudžiamojo pobūdžio elementų, pranešama apie tai, kad yra pateiktas įvykdyti vykdomasis dokumentas ir kad, jeigu šiame dokumente nurodyti veiksmai skolininkas per antstolio nustatytą terminą neįvykdydys, bus pradėta priverstinio įvykdymo procedūra (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. liepos 15 d. nutarties civilinėje byloje Nr. 3K-3-371-701/2016 16 punktą).
40. *Išplėstinė teisėjų kolegija išaiškina, kad tuo atveju, kai neįvykdomas privalomasis nurodymas dėl savavališkos statybos padarinių ir antstolis kreipiasi į teismą dėl privalomojo nurodymo neįvykdymo padarinių taikymo, [CPK 771 straipsnio](#) 6 dalyje nustatyta bauda gali būti skiriama už kiekvieną uždelstą po antstolio raginimą nustatyto termino pabaigos dieną.*

41. Nutartyje išdėstytų argumentų pagrindu išplėstinė teisėjų kolegija konstatuoja, kad apeliacinės instancijos teismas nepagrįstai nusprendė, jog privalomojo nurodymo vykdymo terminas nagrinėjant antstolio pareiškinį nebuvo pasibaigęs, ir panaikino pirmosios instancijos teismo nutartį, kuria suinteresuotam asmeniui – skolininkei skirta bauda. Kartu išplėstinė teisėjų kolegija konstatuoja, kad pirmosios instancijos teismas nepagrįstai baudą už privalomojo nurodymo nevykdymą skyrė nuo 2020 m. gruodžio 23 d.; pirmosios instancijos teismo nutartis keistina nustatant, kad bauda suinteresuotam asmeniui – skolininkei skirtina nuo antstolio raginime nurodyto termino pabaigos – 2021 m. kovo 14 d.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

42. Vykdomo proceso šalių patirtos bylinėjimosi išlaidos neatlyginamos ([CPK](#) 593 straipsnio 5 dalis).
43. Pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. rugsėjo 26 d. pažymą apie išlaidas, susijusias su procesinių dokumentų įteikimu, kasacinis teismas patyrė 6,33 Eur tokių išlaidų. Šių išlaidų atlyginimas, atsižvelgiant į kasacinės bylos išnagrinėjimo rezultata, valstybei priteistinas iš skolininkės ([CPK](#) 79 straipsnis, 88 straipsnio 1 dalies 3 punktas, 92 straipsnis, 96 straipsnio 1 dalis).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus išplėstinė teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 2, 3 punktais, 362 straipsnio 1 dalimi,

n u t a r i a :

Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. rugpjūčio 3 d. nutartį panaikinti.

Kauno apylinkės teismo 2021 m. gegužės 31 d. nutartį pakeisti, už Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos prie Aplinkos ministerijos 2018 m. sausio 8 d. privalomojo nurodymo Nr. PNSSP-20-180108 – 00003 nevykdymą V. S. (a. k. (duomenys neskelbtini) skirti 10 (dešimties) Eur baudą už kiekvieną uždelstą įvykdyti privalomąjį nurodymą dieną, skaičiuojant nuo 2021 m. kovo 14 d. iki privalomojo nurodymo visiško įvykdymo. Kitą Kauno apylinkės teismo 2021 m. gegužės 31 d. nutarties dalį palikti nepakeistą.

Priteisti valstybei iš V. S. (a. k. (duomenys neskelbtini) 6,33 Eur (šešis Eur 33 ct) bylinėjimosi išlaidų atlyginimo. Valstybei priteista suma mokėtina į Valstybinės mokesčių inspekcijos (j. a. k. 188659752) biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą, įmokos kodas – 5662.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai

Danguolė Bublienė

Gražina Davidonienė

Sigita Rudėnaitė

Donatas Šemas

Egidija Tamošiūnienė

Jūratė Varanauskaitė

Dalia Vasarienė